

herfst van '40 tot stand: de gegevens over alle nieuwe ontdekkingen werden uitgewisseld. Het onderzoek in de Verenigde Staten vorderde in die tijd overigens veel langzamer dan in Engeland — in Amerika was het minder gericht op de productie van een atoomwapen dan op de constructie van een kernreactor. Dat veranderde na Pearl Harbor: onmiddellijk werden vele honderden geleerden aan het werk gezet. Anders dan in Engeland werd daarbij in de Verenigde Staten besloten, niet één maar drie mogelijkheden tot het verkrijgen van U-235 verder te ontwikkelen en bovendien na te gaan of men plutonium, een in '40 ontdekt nieuw element, dat in een kernreactor door omzetting van U-238 verkregen kon worden en dat nog grotere explosieve kracht had dan U-235, in een wapen kon gebruiken. Men ging er in die tijd overigens van uit dat men, als men de ongehoord ingewikkelde technische problemen die zich bij de vervaardiging van atoomwapens zouden voordoen, kon oplossen, bommen zou krijgen met een explosieve kracht van niet veel meer dan ca. 1 000 ton dynamiet.

Indien de Britten eind '41—begin '42 voorgesteld hadden, alle onderzoekingen in hun eigen land en in de Verenigde Staten te bundelen en na te gaan of men in een gemeenschappelijke krachtsinspanning atoomwapens kon produceren, dan zou dat vermoedelijk door Washington zijn geaccepteerd, want de Britten hadden in die tijd een voorsprong op de Amerikanen. Luttele maanden later was die voorsprong verdwenen en waren in de Verenigde Staten viermaal zoveel geleerden aan het werk als in Groot-Brittannië. Terwijl de Britten, die last ondervonden van allerlei materiële tekorten en die bovendien een groot deel van hun beste geleerden op de verdere ontwikkeling van radar hadden geconcentreerd, bezig waren, één proeffabriek te bouwen voor het separeren van U-235, bouwden de Amerikanen er vier. Zij hadden van het project (codenaam: 'Manhattan') een legerproject gemaakt en de leiding toevertrouwd aan een opperofficier van het *Engineers Corps*, Major-General Leslie R. Groves. Deze nam geen risico's: hij bracht de bij het project betrokken geleerden in afgesloten oorden bijeen, de grootste groep in een groot nieuw laboratorium-complex dat in Los Alamos (Nieuw-Mexico) werd gevestigd.

Beseffend dat zij achter raakten, stelden de Britten in de zomer van '42 voor dat alsnog tot integratie van alle onderzoekingen zou worden besloten. Toen de Amerikanen daarop na enkele maanden antwoordden, was die, door Roosevelt goedgekeurde, reactie negatief. Zij hadden de Britten niet langer nodig. Erger nog: zij gaven de Britten ook geen informatie meer over hun eigen vorderingen; daarbij werd een belangrijk motief gevormd door hun vrees dat het de Britten, die de *Imperial*